

Bruselj, 31.7.2013
COM(2013) 562 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Izvajanje evropskega mikrofinančnega instrumenta za zaposlovanje in socialno
vključenost Progress – 2012**

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Izvajanje evropskega mikrofinančnega instrumenta za zaposlovanje in socialno
vključenost Progress – 2012**

VSEBINA

1.	Uvod.....	4
2.	Uporaba na ravni ponudnikov mikroposojil	4
2.1.	Sklenjene pogodbe	4
2.2.	Financirani ukrepi	6
2.3.	Financirane in zavrnjene vloge	10
3.	Uporaba na ravni jemalcev mikroposojil	11
3.1.	Višina mikroposojil in število končnih upravičencev	11
3.2.	Družbeni vpliv mikrofinančnega instrumenta Progress in njegov vpliv na zaposlovanje.....	11
3.2.1.	Vključevanje prikrajšanih skupin.....	12
3.2.2.	Manjši zneski za velik učinek	13
3.3.	Sektorska in regionalna razporeditev podprtih podjetij	14
4.	Dopolnjevanje in usklajevanje z drugimi instrumenti	16
5.	Sklepne ugotovitve in obeti.....	17

1. UVOD

Evropski mikrofinančni instrument za zaposlovanje in socialno vključenost Progress je bil ustanovljen marca 2010 s Sklepom št. 283/2010/EU (v nadaljnjem besedilu: Sklep).

Javni in zasebni subjekti, tako banke kot nebančne institucije, lahko zaprosijo za pomoč iz mikrofinančnega instrumenta Progress v obliki jamstva ali instrumenta financiranja (dolžniški instrument, instrumenti za delitev tveganja in lastniški kapital). Iz celotnega proračuna je bilo dodeljenih 25 milijonov EUR za jamstva, ki jih financira Evropska komisija. Preostali proračun za instrumente financiranja je sestavljen iz 75 milijonov EUR sredstev Komisije in 100 milijonov EUR sredstev Evropske investicijske banke (EIB), ki se je strinjala, da svoj prispevek uskladi s prispevkom Komisije in je že spodbudila pričakovan učinek finančnega vzvoda mikrofinančnega instrumenta Progress¹. Začetnemu proračunu 75 milijonov EUR so bili leta 2010 dodani 3 milijoni EUR iz pripravljanih ukrepov Evropskega parlamenta,² leta 2013 pa še 2 milijona EUR iz postopka globalne prerazporeditve iz prejšnjega leta. Skupno so za mikrofinančni instrument Progress za jamstva in instrumente financiranja na voljo sredstva v višini 205 milijonov EUR. Evropski investicijski sklad (EIS) v imenu Komisije in EIB izdaja jamstva in upravlja instrumente financiranja. Subjekti, ki so izbrani za sodelovanje, postanejo finančni posredniki in zagotavljajo mikroposojila do 25 000 EUR, čeprav se večina odloči za nižje zgornje meje. Upravičenci do vseh podprtih mikroposojil so posamezniki in mikropodjetja, za katere bi se po tržnih pogojih domnevalo, da so v prikrajšanem položaju in jim posojilo verjetno ne bi bilo odobreno³.

To poročilo obravnava izvajanje mikrofinančnega instrumenta Progress po več kot dveh letih delovanja. Večina podatkov EIS je bilo predloženih do 30. septembra 2012. Najnovejše informacije so vključene tam, kjer je to mogoče. Struktura dokumenta sledi zahtevam iz člena 8 Sklepa. Prvi del dokumenta vključuje podrobne informacije o sklenjenih pogodbah. Srednji del vsebuje poročilo o podatkih, zbranih kot del ocene družbenega vpliva instrumenta. Naslednji oddelek opisuje dopolnjevanje in usklajevanje mikrofinančnega instrumenta Progress z drugimi programi. Zadnji del opredeljuje možne prihodnje posledice in trende.

2. UPORABA NA RAVNI PONUDNIKOV MIKROPOSOJIL

2.1. Sklenjene pogodbe

Vrste posrednikov

¹ Za več informacij o učinku finančnega vzvoda Mikrofinančnega instrumenta Progress prosimo glejte del *Morebitni učinek finančnega vzvoda* v tem poročilu.

² Pripravljalni ukrep Evropskega parlamenta – „Spodbujanje ugodnejšega okolja za mikrokredite v EU“.

³ Za informacije o delovanju mikrofinančnega instrumenta Progress prosim glejte poročilo o uporabi v letu 2010, COM(2011) 195.

Mikrofinančni instrument Progress ponuja široko paleto finančnih instrumentov. Raznolikost njegovega portfelja produktov se kaže v raznoliki naravi posrednikov. Ti vključujejo javne in zasebne subjekte, tako iz bančnega sektorja kot od drugod. Trenutno sodeluje 26 institucij iz 15 držav članic, ki uporabljajo enega od sklopov instrumenta ali oba⁴. Pogodba s ponudnikom s sedežem v Veliki Britaniji (nebančna institucija) naj bi se izvedla do maja 2013.

- 1 javna ustanova: ICREF (ES)
- 11 nebančnih institucij: Adie (FR), Créa-Sol (FR), Crédal Société Coopérative (BE), FAER (RO), Inicjatywa Mikro (PL), JOBS MFI (BG), Microfinance Ireland (IE)⁵, microStart (BE), Mikrofond (BG), Patria Credit (RO), Qredits (NL)
- 14 bank: Banca di Credito Cooperativo Mediocrati (IT), Banca di Credito Cooperativo Emilbanca (IT), Banca Popolare di Milano (IT), Banca Transilvania (RO), Banco Espírito Santo (PT), Cooperative Central Bank (CY), Erste Bank der österreichischen Sparkassen AG (AT), FM Bank (PL), Millennium bcp (PT), Pancretan Cooperative Bank (EL), Sberbank banka (SI)⁶, SEFEA (IT), Societe Generale Expressbank (BG), Šiaulių bankas (LT)

Dejavnosti ponudnikov mikroposojil v državah članicah

V okviru mikrofinančnega instrumenta Progress so bile določene zahteve za zagotovitev širokega dostopa do mikroposojil v številnih državah članicah. EIF mora izdati jamstva v vsaj dvanajstih državah članicah. Do marca 2013 so kritje jamstva prejeli ponudniki iz devetih držav (za podrobnosti glej oddelek 2.2). Za vsako državo je določena mejna koncentracija 16 %. Podobno je za instrumente financiranja za vsako državo predvidena mejna koncentracija 10 %. Te zahteve so namenjene temu, da prispevajo k uravnoteženi uporabi sredstev v državah članicah. Po podpisu pogodbe s Societe Generale Expressbank je bila navedena največja izpostavljenost dosežena v Bolgariji. Dve drugi državi, Romunija in Italija, se približujeta zgornji meji za instrumente financiranja (trenutno 18 milijonov EUR), z obveznostmi v višini 16,5 milijonov EUR in 15,8 milijonov EUR.

Od poročila o izvajanju iz leta 2011 je enajst novih finančnih upravičencev podpisalo pogodbo v okviru mikrofinančnega instrumenta Progress. Od tega jih prihaja šest iz držav, ki predhodno niso bile zajete v mikrofinančni instrument Progress: Avstrije, Irske in Italije. Vključujejo banke in nebančnega ponudnika.

⁴ Patria Credit koristi tako jamstva kot finančne instrumente.

⁵ Sporazum je bil prvotno podpisan s First Step (IE). Ta ponudnik bo po ustanovitvi Microfinance Ireland prenehal z dajanjem posojil.

⁶ Ena pogodba je bila podpisana s Volksbank Slovenija. Ta subjekt je bil po prevzemu s strani Sberbank preimenovan v Sberbank banka. Poročilo se bo na ta subjekt sklicevalo pod njegovim sedanjim imenom.

2.2. Financirani ukrepi

Komisija, ki edina financira ta instrument,⁷ jamči za do 75 % nastalih izgub v portfelju mikroposojil ponudnika. Zaenkrat vsi ponudniki koristijo najvišje možno kritje v smislu stopnje jamstva (75 %). Omejitev v višini 20 % je bila določena za kritje izgub, tj. del portfelja, ki bi potencialno lahko bil neizplačan in bi ga krilo jamstvo. Do sedaj je bil v razponu od 5,5 % do 20 %.

Za uporabo tega instrumenta se pristojbine ne zaračunavajo, vendar pa so posredniki zavezani izplačati najmanj 90 % dogovorjenega portfelja. V primeru, da tega ne storijo, se zaračuna strošek rezervacije sredstev. Ta prag je spodbuda za mikroposojilne institucije, da dejavno sodelujejo s končnimi upravičenci. Na splošno pa jamstva ponudnikom mikroposojil omogočajo, da svojo dejavnost razširijo na bolj

⁷ Za razliko od instrumentov financiranja.

tvegane skupine. Millennium bcp, na primer, svojega sistema točkovanja ne uporablja za stranke z zjamčenimi mikroposojili, saj te stranke standardnih meril bank najverjetneje ne bi dosegle. Jamstvo se lahko in se uporablja tudi za olajšanje pogojev za standardna posojila, in sicer z zniževanjem obrestnih mer ali zahtev glede zavarovanja ali s podaljševanjem roka zapadlosti mikroposojil.

Poročilo o izvajanju iz leta 2011 je pokazalo potrebo po podaljšanju trajanja jamstev s treh na šest let, saj posredniki niso mogli doseči pričakovanih rezultatov v smislu izplačevanja jamstev. To je bilo izvedeno s spremembo oktobra 2011. Empirični dokazi kažejo, da je ta sprememba bistveno povečala povpraševanje po jamstvih, celoten obseg pa se je v primerjavi z lanskim letom več kot podvojil.

Instrumenti financiranja

Povpraševanje po instrumentih financiranja je še višje kot po jamstvih. To upravičuje razporeditev sredstev znotraj proračuna mikrofinančnega instrumenta Progress, v katerem se 180 milijonov EUR⁸ rezervira za te instrumente. Izmed instrumentov je največ zanimanja za prednostna posojila. V letu 2012 je bilo izdano eno podrejeno posojilo (Sberbank banka). Prav tako je bil z Banca Popolare di Milano sklenjen prvi sporazum o posojilu z delitvijo tveganja v višini 8,8 milijonov EUR. Medtem ko pogodbe o soudeležbi v kapitalu zaenkrat še niso bile podpisane, trenutno potekajo pogajanja o neposredni kapitalski naložbi s potencialnim italijanskim nebančnim ponudnikom.

Razlog za trajno zanimanje za prednostna posojila bi lahko bile njihove tehnične značilnosti. Za razliko od drugih bolj prefinjenih in podrobnejših finančnih produktov, so prednostna posojila enostavnejša in jih je lažje upravljati. Njihova slabost pa je, da je njihov učinek finančnega vzvoda manjši kot pri posojilih z delitvijo tveganja ali podrejenih posojilih, kjer morajo posredniki končnim upravičencem nadalje posojati višje zneske kot pri prednostnem posojilu. Strožje zahteve veljajo tudi za tiste, ki so cilj naložbe. Kadar mikrofinančni instrument Progress investira v ponudnika, zahteva, da ponudnik ustvari mikroposojilni portfelj v vsaj trikratnem znesku kapitalske naložbe (glej tudi spodnji oddelek o potencialu finančnega vzvoda). Da bi povečali učinek finančnega vzvoda produkta, so bila v nekaterih primerih izdana prednostna posojila z zahtevo po multiplikatorju od 1,5 do 2,0, zlasti za prednostna posojila pri bankah in za redne transakcije pri posrednikih, ki so si zagotovili sofinanciranje tretjih oseb.

Skupno je bilo podpisanih 29 pogodb za jamstva in instrumente financiranja. Eden od ponudnikov uporablja oba instrumenta, medtem ko so ostali že podpisali dve zaporedni pogodbi z EIS. Ti so povzeti v naslednji tabeli⁹.

Pregled transakcij iz sklopa mikrofinančnega instrumenta Progress do 31. marca 2013

Država članica	Posrednik	Instrument	Podpora posredniku (v EUR)
BE	<i>Crédal Société Coopérative</i>	jamstvo	250 000
BE	<i>microStart</i>	jamstvo	110 000

⁸ Vključno s prispevkom EIB.

⁹ Prej omenjeni prednostni kredit za Pancretan Cooperative Bank ni več naveden, saj to posojilo ni bilo izplačano in bo celoten znesek zapadel.

BG	<i>Mikrofond</i>	prednostno posojilo	3 000 000
BG	<i>JOBS MFI</i>	prednostno posojilo	6 000 000
BG	<i>Societe Generale Expressbank</i>	prednostno posojilo	8 500 000
IE	<i>Microfinance Ireland (First Step)</i>	jamstvo	1 627 875
EL	<i>Pancretan Cooperative Bank</i>	jamstvo	750 000
ES	<i>ICREF</i>	prednostno posojilo	4 000 000
FR	<i>Adie</i>	jamstvo	2 200 000
FR	<i>Créa-Sol</i>	prednostno posojilo	1 000 000
		prednostna posojila	1 000 000
IT	<i>BCC Mediocrati</i>	prednostno posojilo	3 000 000
IT	<i>SEFEA</i>	prednostno posojilo	2 000 000
IT	<i>BCC Emilbanca</i>	prednostno posojilo	2 000 000
IT	<i>Banca Popolare di Milano</i>	posojila z delitvijo tveganja	8 800 000
CY	<i>Cooperative Central Bank</i>	prednostno posojilo	8 000 000
LT	<i>Siauliu Bankas</i>	prednostno posojilo	5 000 000
NL	<i>Qredits</i>	jamstvo	1 300 000
		jamstvo II	1 700 000
AT	<i>Erste Bank</i>	jamstvo	473 644
PL	<i>FM Bank</i>	jamstvo	1 880 000
PL	<i>Inicjatywa Mikro</i>	prednostno posojilo	3 771 000
PT	<i>Banco Espírito Santo</i>	prednostno posojilo	8 750 000
PT	<i>Millenium bcp</i>	jamstvo	310 000
RO	<i>Patria Credit</i>	jamstvo	960 000
		prednostno posojilo	8 000 000
RO	<i>FAER</i>	prednostno posojilo	973 000
RO	<i>Banca Transilvania</i>	prednostno posojilo	7 500 000
SI	<i>Sberbank banka</i>	podrejeno posojilo	8 750 000
15 držav članic	26 ponudnikov mikroposojil	29 pogodb	101 605 519

Finančni obseg

Skupni znesek namenjen za jamstva (zgornja meja), ki zajema deset transakcij z devetimi ponudniki mikroposojil, ki so opredeljeni v tabeli zgoraj, znaša 11,6 milijonov EUR.

Jamstva so aktivirana le v primeru neplačila konzorcijskega posojila. Glede na portfelje strank ponudnikov mikroposojil, se izplačilo jamstev, ki so jim bila izdana, morda nikoli ne bo zahtevalo. Od ponudnikov se prav tako pričakuje, da uporabijo druga sredstva (npr. pravna, prestrukturiranje), preden zahtevajo izplačilo jamstev. Do sedaj sta morala jamstva unovčiti samo dva ponudnika (microStart in FM Bank) s skupnima zneskoma v višini 40 000 EUR in 200 000 EUR. Znesek unovčenih jamstev se bo v prihodnje verjetno povečal, saj se višina mikroposojil, ki so izplačana upravičencem in ki jih krijejo jamstva, povečuje.

Prednostna in podrejena posojila, ki se financirajo iz mikrofinančnega instrumenta Progress, se izplačajo v skladu z dogovorjenimi pravili plačila na obroke. Plačilo se lahko izvrši le, ko so izpolnjeni pogoji, določeni za določenega posrednika.

Do marca 2013 je bilo od skupnega odobrenega zneska 90 milijonov EUR izplačanih 55 milijonov EUR.¹⁰

Posrednik (država članica)	Izplačilo posredniku (v EUR) do marca 2013
<i>Mikrofond (BG)</i>	1 500 000
<i>Patria Credit (RO)</i>	6 000 000
<i>Siauliu Bankas (LT)</i>	2 500 000
<i>Cyprus Cooperative Bank (CY)</i>	4 000 000
<i>JOBS MFI (BG)</i>	4 000 000
<i>FAER (RO)</i>	700 000
<i>ICREF (ES)</i>	4 000 000
<i>Inicjatywa Mikro (PL)</i>	2 800 000
<i>Sberbank banka (SI)</i>	8 800 000
<i>Banca Transilvania (RO)</i>	7 500 000
<i>BCC Mediocrați (IT)</i>	1 500 000
<i>SEFEA (IT)</i>	1 100 000
<i>BCC emilbanca (IT)</i>	1 100 000
<i>Societe General Expressbank (BG)</i>	4 500 000
<i>Banco Espírito Santo (PT)</i>	4 000 000
<i>Créa-Sol (FR)</i>	1 000 000
Skupna izplačila	55 000 000

¹⁰

V prihodnje se načrtujejo izplačila banki Banca Popolare di Milano (IT) in drugo posojilo Créa-Col. Zaradi nepredvidenih sistemskih sprememb ni mogoče izvršiti izplačila Pancreatan Cooperative Bank (EL).

Cilj mikrofinančnega instrumenta Progress ni le zagotovitev finančne podpore EU, temveč tudi ustvariti učinek finančnega vzvoda za skupno naložbo v vrednosti približno 500 milijonov EUR, tj. petkrat več od prispevka EU. Navedeni učinek vzvoda se doseže s sovlaganjem drugih partnerjev, obnovljivo naravo sredstev ter s produkti, ki so na voljo.

Sodelovanje z EIB, ki je svoj prispevek uskladila s prispevkom Komisije, je podvojilo prvotni znesek. Skupni znesek (skupaj z dodatnim prispevkom pripravljanih ukrepov Evropskega parlamenta in postopkom celotne prerazporeditve) je pomnožen z mikroposojili, ki so jih izdali finančni posredniki.

Jamstva imajo posebno močan učinek finančnega vzvoda. Do marca 2013 so bila ponudnikom mikroposojil izdana jamstva v višini 11,6 milijona EUR. Pričakuje se, da se bodo preoblikovala v potencialna mikroposojila v skupni višini 134,8 milijonov EUR, s čimer bi bila stopnja finančnega vzvoda, dosežena s tem proizvodom, 11,6. Instrumenti financiranja zagotavljajo stopnjo učinka finančnega vzvoda približno 3,7. Pri nekaterih posojilih, kot je prvo za Créa-Sol, je učinek finančnega vzvoda le rezultat dodatne finančne podpore EIB, saj se je od ponudnika pričakovalo samo, da s končnimi upravičenci podpiše posojilne pogodbe, ki so enake višini posojila. Drugo posojilo Créa-Sol naj bi pričakovano ustvarilo obseg mikroposojil, ki je 1,5 krat večji od zneska zagotovljenega posojila. Drugi ponudniki, zlasti Banca Popolare di Milano (posojilo z delitvijo tveganja) ali Sberbank banka (podrejena posojila), dodaten učinek finančnega vzvoda ustvarjajo s porazdelitvijo mikroposojil, ki so vsaj dvakrat večja od zneska, prejetega iz mikrofinančnega instrumenta Progress. Kot je dogovorjeno v pogodbah s posredniki, je celotni multiplikacijski učinek za celoten portfelj mikrofinančnega instrumenta Progress 5,5.

2.3. Financirane in zavrnjene vloge

Da bi lahko bili opravičeni do pomoči mikrofinančnega instrumenta Progress, morajo biti prosilci uspešni na razpisu za zbiranje predlogov, ki ga organizira EIS, v primeru jamstev pa jih mora odobriti tudi Komisija.

Svet EIS lahko prosilca uradno zavrne ali pa Komisija ne odobri jamstva. Od ustanovitve mikrofinančnega instrumenta Progress še ni bila zavrnjena nobena vloga, saj se v odobritev predložijo samo predlogi, ki uspešno opravijo pregled in postopek ustrezne skrbnosti EIS.

Od uvedbe mikrofinančnega instrumenta Progress je bil EIS v stiku z več kot 180 potencialnimi ponudniki. Pri 27 posrednikih,¹¹ ki so transakcijo podpisali do marca 2013, je stopnja uspešne sklenitve poslov 15 %, kar je, kot smo lahko videli, delno rezultat nacionalnih shem in drugih razpoložljivih sredstev, zlasti v nordijskih državah in v Nemčiji. Drugi razlogi za nizko stopnjo sklenitve poslov bi lahko bila osredotočenost EIS na višje zneske zaradi visokih stroškov transakcije ali strogih bonitetnih ocen. Ker Komisija krije prvo izgubo, bi se lahko navedena politika ponovno ovrednotila.

¹¹ Vključno s pogodbo, podpisano s First Step.

3. UPORABA NA RAVNI JEMALCEV MIKROPOSJIL

3.1. Višina mikroposojil in število končnih upravičencev

Sedanji multiplikacijski učinek stopnje 5,5 je v skladu s pričakovanim ciljem učinka finančnega vzvoda. V prihodnjih letih bodo potrebni nadaljnji sporazumi s ponudniki mikroposojil in popolna uporaba izplačanih zneskov, da se doseže ocenjeni znesek v višini 500 milijonov EUR, ki je razdeljen prek približno 46 000 mikroposojil, dokler se instrument leta 2020 ne zaključi .

Do datuma poročanja za leto 2012 je skupni jamstveni portfelj obsegal 2 920 mikroposojil za 2 836 strank¹² v višini 28,05 milijona EUR.

Zaradi ponudbe mikroposojil na podlagi instrumentov financiranja je bilo podpisanih 3 358 pogodb s 3 253 končnimi upravičenci. Ta posojila so bila septembra 2012 vredna 21,1 milijona EUR.

V primerjavi z uporabo iz poročila za leto 2011 se je višina mikroposojil na podlagi jamstev povečala za 61 %, višina mikroposojil, podprtih z instrumenti financiranja, pa za 122 % v šestih mesecih. Vzorec uporabe je v skladu s prvotno predpostavko, da se bo mikrofinančni instrument Progress sprva uporabljal počasi, vendar bo vztrajno pospeševal in v zadnjem obdobju doživel visoko rast. Do septembra 2012 je že bila opazna višja stopnja uporabe, zlasti na Nizozemskem, kjer je bil podpisan nadaljnji sporazum s Qredits, ki je povišal znesek omejitve jamstva na 3 milijone EUR. Dobre ravni uporabe so bile zabeležene tudi v Bolgariji, Romuniji in na Poljskem. Drugi sporazum za prednostno posojilo je bil sklenjen tudi z upravičencem v Franciji, saj je bil prvotni znesek že v celoti izplačan.

Projekcije EIS so še bolj optimistične glede prihodnje rasti, pri čemer bi celoten znesek mikroposojil, odobrenih prek sedanjih posrednikov, po pričakovanjih dosegel 142,4 milijone EUR do septembra 2013 in 288,8 milijonov EUR do marca 2015. Možna razlaga, zakaj mikrofinančni instrument Progress v svojih zgodnjih fazah ni imel visoke rasti, je pomanjkanje institucionalne zmogljivosti ponudnikov mikroposojil. Zato so potrebni dopolnilni ukrepi, kot je analizirano v oddelku 4 tega poročila.

3.2. Družbeni vpliv mikrofinančnega instrumenta Progress in njegov vpliv na zaposlovanje

Vpliv na družbo in zaposlovanje je eden ključnih dejavnikov politike mikrofinančnega instrumenta Progress. To poročilo o izvajanju je prvo, ki vsebuje podatke o tem vplivu s strani številnih končnih upravičencev. Kljub potrebi po spremembi notranjih postopkov in sistemov je ponudnikom uspelo zbrati podatke 4 688 končnih upravičencev od 6 089 mikropodjetnikov, ki sodelujejo pri mikrofinančnem instrumentu Progress. Zaradi tega je možno analizirati nekatere trende pri doseganju prikrajšanih skupin, pri čemer se upoštevajo njihova starost, spol, izobrazba ali pripadnost manjšini.

¹²

Razlika med številom mikroposojil in številom upravičencev se lahko razloži s pristopom postopnega posojanja, ki se uporablja v nekaterih primerih, kar pomeni, da posojiljemalec najprej prejme majhen znesek in po nekaj časa dodatno posojilo. Skupni znesek posojila na stranko ne presega 25 000 EUR. .

Z oceno zbranih podatkov lahko preučimo tako prednosti kot pomanjkljivosti. Vendar ti niso popolnoma ustrezni, saj nekateri upravičenci niso izpolnili celotnega vprašalnika. To preprečuje skupno analizo, nekateri zbrani podatki pa so zaradi tega manj pomembni. Poznavanje teh ovir lahko pomaga uvesti potrebne spremembe za izboljšanje kakovosti in zanesljivosti poročanja o družbenem vplivu za prihodnje instrumente (glej tudi oddelek 5), pri katerih bo potrebno pregledati zahteve za zbiranje podatkov.

3.2.1. *Vključevanje prikrajšanih skupin*

Podjetništvo mladih in starejših

Medtem ko je večina ljudi, ki so prejeli posojilo od posrednikov, starih med 25 in 54 let (85,04 %), jih je kar nekaj mlajših od 25 let (5,22 %). To je več od povprečne stopnje samozaposlenosti v tej starostni skupini (4,1 %), kot je bilo navedeno v raziskavi o delovni sili v EU (ADS).¹³ Mikrofinančni instrument Progress tako služi kot dejavnik, ki omogoča večje samozaposlovanje te starostne skupine. Posredniki, ki imajo posebno visok delež mladih strank, so Qredits (25 %), Siauliu Bankas (14,29 %) in Millennium bcp (12,08 %). Posredniki poročajo tudi o starostnem profilu zaposlenih pri strankah. 11,25 % jih je mlajših od 25 let)

Starejši delavci (55+) predstavljajo 9,74 % končnih upravičencev. Glede na ADS predstavljajo 19,2 % (50-64) in 49,9 % (nad 65 let) samozaposlenih v ustreznih starostnih skupinah. Vendar pa bi lahko, kot za te starostne skupine kaže ADS, samozaposlovanje služilo le kot odlog upokojitve ali priložnost za samooskrbno kmetijstvo po upokojitvi. Ti dve skupini morda ne bi nujno potrebovali mikroposojila. Tri banke z najvišjim deležem 55+ so Mikrofond, FAER in Siauliu Bankas. Njihov delež znaša med 14,9 % in 15,91 %. 10,67 % zaposlenih pri končnih upravičencih je starih nad 55 let.

Podjetnice

Razpoložljivi podatki o končnih upravičencih mikrofinančnega instrumenta Progress kažejo, da je razmerje moški/ženske 60,73/39,27. To je izboljšanje glede na obstoječe razmere v Evropi, kjer ženske predstavljajo le 34,4 % vseh podjetnikov.¹⁴ Mikrofinančni instrument Progress se zavzema za izboljšave in podpira podjetnice. Kot je bilo že navedeno, nekateri zbrani podatki ne zagotavljajo celovite slike in bi jih bilo treba razlagati z določeno mero previdnosti. Dva ponudnika imata večji delež žensk z mikroposojili kot moških. Siauliu Bank je navedla, da imajo 57,14 % posojilojemalk, Millennium bcp pa 50,34 %. V primeru litovske banke se v tem odraža njihova politika prizadevanja za izboljšanje dostopa do financiranja za podjetnice. Crédal prav tako poroča, da je njihovo razmerje višje od povprečja, in sicer 51,72/48,28. Posredniki zagotavljajo informacije o zaposlenih pri njihovih strankah, od katerih je 38,30 % žensk. Pomanjkanje dodatnih podpornih podatkov onemogoča nadaljnje analize.

Ustvarjanje delovnih mest prek samozaposlovanja in ustanavljanja podjetij

31,89 % končnih upravičencev je izjavilo, da so bili v času oddaje prošnje za posojilo brezposelni ali neaktivni. Mikrofinančni instrument Progress jim je dal možnost, da posojilo uporabijo za ustanovitev lastnega podjetja. Obstaja tudi

¹³

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-12-040/EN/KS-SF-12-040-EN.PDF.

¹⁴

http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=6358&lang=en&title=Unleashing-Europe's-entrepreneurial-potential-to-bring-back-growth.

možnost pozitivnega vpliva na ostale prosilce, ki so izjavili, da so bili bodisi zaposleni (67,52 %) bodisi so študirali (0,59 %). Mikroposojila bi zaposlenim strankam lahko pomagala, da se izognejo resnim likvidnostnim težavam ali razširijo svoje podjetje. Tisti, ki še študirajo, bi posojilo lahko uporabili za ustanovitev lastnega podjetja po ali celo pred zaključkom študija.

Razpoložljivi podatki za obe okni mikrofinanciranja prav tako kažejo, da je skoraj 80 % podprtih podjetij mlajših od treh let. 40,58 % jih je bilo ustanovljenih šele šest mesecev ali manj pred oddajo prošnje za mikroposojilo. To potrjuje, da je dostop do financiranja pomembna ovira v začetni fazi novega podjetja, ki jo mikrofinančni instrument Progress pomaga odpraviti. Začetna podpora se zdi bolj izrazita pri posrednikih s pokritim jamstvom in nebančnih posrednikih. To bi bilo v skladu s prvotno predpostavko, da se jamstva uporabljajo v primeru bolj tveganih strank, te pa dopolnjujejo instrumenti financiranja (zlasti prednostna posojila), ki se uporabljajo za večje število manj tveganih strank. Podatki za ocenjevanje trajnosti podjetij in ustvarjanja delovnih mest še niso na voljo.

Izobrazba

Uspešni prosilci za mikrofinančni instrument Progress so dosegli različne stopnje izobrazbe, od tistih brez formalne izobrazbe do univerzitetnih diplomantov. Ker je pridobitev izobrazbe običajno povezana z manjšim tveganjem za brezposelnost, je pomembno opozoriti, da ljudje, ki so brez ali imajo le osnovno izobrazbo, predstavljajo 7,28 % vseh upravičencev. Ker so pri iskanju zaposlitve v slabšem položaju, jim je morda v samozaposlovanju uspelo najti drugačno rešitev. Podobno sklepanje se lahko uporablja za več kot 50 % relativno nizko kvalificiranih upravičencev s samo srednješolsko izobrazbo. Ostali upravičenci imajo višješolsko ali univerzitetno izobrazbo, kar odraža široko usmerjenost sodelujočih ponudnikov.

Podpora manjšin

Obstajajo jasni znaki za dobro sodelovanje z manjšinskim prebivalstvom, čeprav se takšnih podatkov ne sme zbirati v vseh državah članicah. Zaradi tega je na skupni ravni le majhno število vseh upravičencev uradno prepoznanih kot pripadnikov manjšinske skupine. Na ravni ponudnikov so pri Mikrofond (BG) navedli, da je od njihovih strank 18,18 % pripadnikov manjšinskih skupin, pri JOBS MFI (BG) 12,5 % in pri FAER (RO) 14,63 %. Razume se, da so ti upravičenci večinoma pripadniki romskega prebivalstva. Ker se soočajo z ovirami na trgu dela, bi lahko bila samozaposlitev zanje rešitev. Qredits (NL) tudi poroča o 12,5 % pokritosti manjšinskih skupin.

3.2.2. Manjši zneski za velik učinek

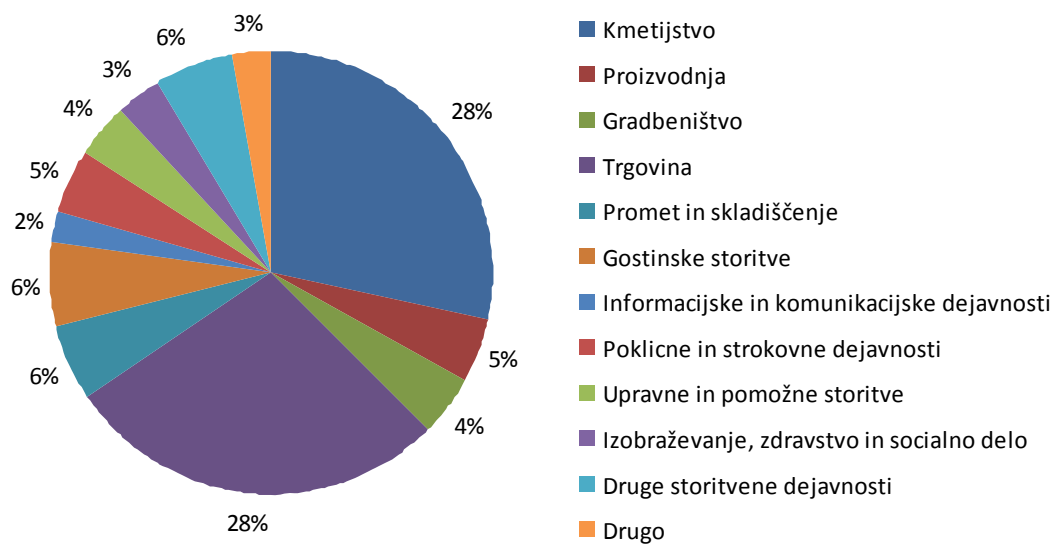
Zagotovljena mikroposojila so navadno manjši zneski. Od podjetnikov začetnikov in samozaposlenih iz ranljivih skupin se ne pričakuje, da bi zahtevali visoke zneske. Najbolj priljubljena mikroposojila so nižja od 5 000 EUR (37 %), nato jim sledijo posojila do 10 000 EUR (25 %). Vsako izmed mikroposojil do 15 000 EUR, 20 000 EUR in 25 000 EUR privabi približno enega od osmih upravičencev. Povprečna višina mikroposojila microStart znaša 4 958 EUR. MicroStart, ki deluje v predelih Bruslja, kjer je veliko priseljencev, ima posebno ciljno skupino strank. Mikroposojila, ki jih nudi ta posrednik, ne dosegajo najvišjega zneska 25 000 EUR, saj so omejena na 10 000 EUR. Podobno ena od dveh pobud banke Erste Bank nudi mikroposojila v višini največ 12 500 EUR. To ne pomeni, da bodo potrebe končnih upravičencev vedno krite s tako majhnimi zneski. Zato se pričakuje, da bodo, ko

bodo njihova podjetja zaradi posojila mikrofinančnega instrumenta Progress postala uspešna, lahko zaprosili za večje posojilo izven okvira mikrofinančnega instrumenta Progress.

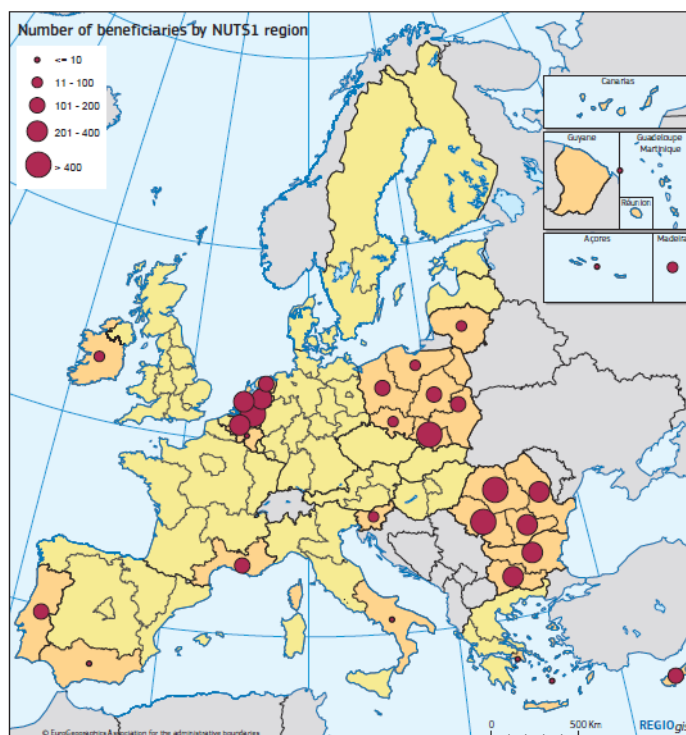
3.3. Sektorska in regionalna razporeditev podprtih podjetij

Najbolj prevladujoča sektorja ostajata kmetijstvo in trgovina, saj predstavljata več kot polovico vseh podprtih podjetij. Zato ne preseneča dejstvo, da kmetijstvo skoraj izključno podpirajo instrumenti financiranja, saj ti prevladujejo v državah z visoko vključenostjo na podeželskih območjih (glej zemljevid spodaj) – Romunija in Bolgarija. V trgovini prihaja ta podpora od obeh bolj ali manj enakomerno.

Porazdelitev financiranih mikropodjetij po sektorjih

Regionalna porazdelitev financiranih mikropodjetij

Število upravičencev glede na kvalifikacijo regij NUTS1

4. DOPOLNJEVANJE IN USKLAJEVANJE Z DRUGIMI INSTRUMENTI

Naložbe in kritje tveganja iz mikrofinančnega instrumenta Progress ponudnikom mikroposojil omogočajo, da rastejo in optimizirajo svoj portfelj ter hkrati vzpostavijo stik z bolj tveganimi ciljnim skupinami. Ustanovljeni so bili tudi različni drugi instrumenti, ki ga dopolnjujejo.

Posredniki so pogodbeno zavezani k sodelovanju z organizacijami, ki zagotavljajo usposabljanje in mentorstvo. Države članice lahko za pomoč v obliki svetovanja ali usposabljanja za podjetnike začetnike izkoristijo sredstva Evropskega socialnega sklada. Takšna podpora naj bi imela pozitiven učinek na poslovne spretnosti upravičencev in jasno dopolnjevala dostop do financiranja, ki ga zagotavlja mikrofinančni instrument Progress. Na Irskem je na primer pobuda „Za gospodarsko rast“, ki je namenjena podpori podjetnicam začetnicam prek mentorstva in usposabljanja, delno financirana iz operativnega programa za vlaganje v človeški kapital „Human Capital Investment Operational Programme 2007-2013“. Uspešne udeleženke te pobude bi lahko bile pripravljene zaprositi za mikroposojilo npr. pri Microfinance Ireland (ki je že podpisal sporazum z EIS v okviru mikrofinančnega instrumenta Progress), da bi financirale svoje nove poslovne zamisli.

Pri mentorstvu in usposabljanju, ponujenemu v povezavi s podporo v okviru mikrofinančnega instrumenta Progress, še vedno obstajajo možnosti za izboljšave. Medtem ko je to glavna prednostna naloga Komisije, pa bi EIS lahko izboljšal način, na katerega vsi podprti ponudniki izpolnjujejo to zahtevo. Zlasti bi se moral EIS podrobneje posvetiti številu in kakovosti pogodb med ponudniki in organizacijami, ki izvajajo usposabljanje in mentorstvo, ter uvesti boljše sodelovanje, zlasti s programi, ki jih podpira ESS.

Nacionalna podpora in podpora EU se lahko dopolnjujeta: to velja za Avstrijo, kjer ima eden od dveh produktov, ki ju ponuja Erste Bank, znižano stopnjo jamstva mikroposojila v višini 66,67 %, saj ga podpira tudi avstrijska vlada.

JASMINE je pobuda Evropske komisije in EIS, ki skuša ponudnikom mikroposojil pomagati izboljšati njihovo delovanje, razširiti poslovanje in postati samozadosten. Upravičencem, ki jih izbere EIS, je ponujena tehnična pomoč, ki vključuje institucionalno oceno, kateri sledi prilagojeno usposabljanje. Dvanajst finančnih posrednikov v okviru mikrofinančnega instrumenta Progres je že izkoristilo to pobudo, med njimi nedavno tudi BCC Mediocreati in microStart v letu 2012.

Za pomoč ponudnikom pri razvoju podjetja je na leto je ponujenih osem do deset delavnic, za vprašanja pa je na voljo služba za pomoč uporabnikom pobude JASMINE. „Evropski kodeks pravičnega ravnanja za ponudnike mikroposojil“, v katerem so predstavljene dobre praktične smernice in skupni standardi, je bil razvit v okviru JASMINE. Kodeks podpira sektor pri spopadanju z izzivi pridobivanja dolgoročnega financiranja, ohranjanja in/ali izboljšanja kakovosti storitev ter spodbujanja preglednosti v sektorju. Kodeks bo v prihodnjih mesecih dopolnjen s spletno aplikacijo JASMINE Online, ki zagotavlja informacije o ponudnikih mikroposojil EU in poročila v skladu s priporočili kodeksa. Upoštevanje kodeksa je priporočeno v nasledniku programa mikrofinančnega instrumenta Progress (glej oddelek 5) in lahko postane pogoj za ponudnike za pridobitev sredstev.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE IN OBETI

Mikrofinančni instrument Progress izpolnjuje velika povpraševanja bank in nebančnih ponudnikov mikrofinanciranja. Posrednikom je bilo od marca 2013 dodeljenih 101 milijonov EUR od 203 milijonov EUR (naložbe so še vedno možne do leta 2016). Na podlagi dogovorjene višine mikroposojil, ki jo ustvarijo ponudniki, je trenutni učinek finančnega vzvoda 5,5 nad določenim ciljem.

Geografska pokritost mikrofinančnega instrumenta Progress je razširjena na 15 držav članic. Skoraj 50 milijonov EUR je že doseglo končne upravičence, ki vključujejo člane vseh prikrajšanih skupin, zlasti ženske, mlade, manjšine in nizko kvalificirane delavce. Mikrofinančni instrument Progress je bistveno prispeval k ustvarjanju delovnih mest, saj pomaga do zaposlitve številnim ljudi, ki so bili prej brezposelni ali nedejavni. Vmesna ocena, ki bo predstavljena leta 2014, bo zagotovila bolj poglobljeno analizo programa.

Ugotovljeno je bilo, da je spremljevalne programe mentorstva in usposabljanja za mikropodjetnike možno še izboljšati. Komisija bo še naprej vztrajala, da EIS zagotovi izpolnitev te pogodbene obveznosti. Vprašanje institucionalne zmogljivosti ponudnikov, priznано kot ozko grlo, ki ovira izplačilo posojil, se bo obravnavalo preko instrumenta naslednika v okviru Programa Evropske unije za socialne spremembe in inovacije 2014–2020.¹⁵ Poleg portfelja sredstev in porazdelitve tveganja, tako kot pri mikrofinančnem instrumentu Progress, bo navedeni novi instrument ponujal financiranje za krepitev zmogljivosti in tehnično pomoč ponudnikom mikroposojil v skupnem okviru.

Uredba o uvedbi Programa Evropske unije za socialne spremembe in inovacije za obdobje 2014-2020 je trenutno v zadnji fazi tristranskih pogajanj. Komisija upa, da se bosta sozakonodajalca strinjala s prenosom denarja mikrofinančnega instrumenta Progress, ki bo ostal po tem, ko bodo jamstva unovčena ter posojila in lastniški kapital vrnjeni do konca obstoja mikrofinančnega instrumenta Progress, v proračun Programa Evropske unije za socialne spremembe in inovacije, da bi v celoti izkoristili obnovljivi instrument na ravni EU, ki podpira oblikovanje delovnih mest in finančno vključenost.

¹⁵

COM(2011) 609 konč.